

Referat

Til: Sikkerhetsforum

Kopi:

Fra: GR

Møtedato: 05.04.17

Møtested: Ptil

Til stede: Se vedlegg

Sikkerhetsforum 5. april 2017

Sikkerhetsforums leder Anne Myhrvold ønsket velkommen.

- Janne Lea fra Wintershall er ny representant for Norsk olje og gass, Dag Heiret fra ExxonMobil går ut av Sikkerhetsforum.
- Agenda ble godkjent
- Det var ingen merknader til referat fra forrige møte.
- Dagens hovedtema var arbeidsmiljørisiko

1. Ny definisjon av arbeidsmiljø v/Tone Kjeldsberg, ASD, PP-presentasjon.

Gjennom bl.a. erfaringer fra tilsynsetatene og arbeidet med oppfølging av IA-avtalen, har departementet fått signaler om at det ikke jobbes godt nok med forebyggende arbeidsmiljøarbeid i mange virksomheter. Det er derfor satt i gang et arbeid med partene i arbeidslivet og med underliggende etater for å presisere/konkretisere hva vi mener med arbeidsmiljø, og gi retningslinjer for hvordan bedriftene kan jobbe forebyggende. Arbeidet er i oppstarten og vil være en langsiktig prosess.

2. Psykososiale og organisatorisk arbeidsforhold av betydning for sikkerhet og helse – en overvåkingsbasert tilnærming v/Tom Sterud, STAMI, NOA, pp-presentasjon

Presentasjonen som ble gitt bygger på tall fra levekårsundersøkelsen om arbeidsmiljø (SSB) 2013, samt European working conditions survey fra 2010. Tallene fanger dermed ikke opp endringer i petroleumsvirksomheten etter oljeprisens fall 2014. Det ble gjort rede for:

- Overvåkingsbasert tilnærming
- Eksponeringsindikatorer og utfallsindikatorer
- Forskning om psykososialt arbeidsmiljø er basert på selvrapportering, egenopplevelsen
- Forskning om trekk ved virksomhetene, kan være et alternativ
- Krav-kontroll modellen (Karasek, 1979)
- Innsats-belønning-ubalanse (Siegrist, 1996)
- Benchmarking mot EU working conditions viser at Norge ligger godt an
- Hva vil samfunnet kunne tjene på å forebygge arbeidsrelaterte helseplager? Det ble antydnet et svar på 1,63 Mrd kroner årlig.

Psykososialt arbeidsmiljø v/Jorunn Tharaldsen, pp-presentasjon

Etter 2014 er betingelsene for arbeidet endret, organiseringen av arbeidet er endret, eksponeringsbildene er endret. Det ble spurt om hvilke HMS konsekvenser endringene har? Relevant regelverk: AML §1, og §4.3 samt Aktivitetsforskriften §35, ble gjennomgått.

RNNP spørreskjemakartlegging 2015 viser bl. a:

- Risiko er overrepresentert hos noen grupper
- Forskjellene er vedvarende over tid og de ser ut til å være økende
- Nedbemanning og omorganisering har en betydning

Det ble informert om SEMINAR 25.4.17: Kan vi ivareta et godt arbeidsmiljø ved krevende omstillinger i petroleums- og verftsindustrien? Samarbeid Ptil, Arbeidstilsynet og NAV.

Psykososialt arbeidsmiljø v/ Henrik S. Fjeldsbø, IndustriEnergi

- Vi mangler mye data om dagens situasjon. Tall fra 2010 og 2013 er ikke relevante for dagens situasjon.
- Hvor blir det av de menneskelige aspektet ved omstilling, nedbemanninger, færre kolleger, aldrende arbeidsstokk, økende grad av alenearbeid, etc.?
- Forpleining. Organisasjonsendringer har gitt dårligere psykososialt arbeidsmiljø.
- Arbeidstakernes verdighet svekkes. Flere har problemer med å holde tritt.
- Hva skjer med de som står i fare for å måtte slutte? De som bekymrer seg om de har penger om tre måneder?
- Det er viktig at vi ser konkret på endringsprosesser.

Norsk Industri: Vi kjenner oss igjen i det som nå er sagt. Vi mister den gode balansen mellom erfarne og unge arbeidstakere. Nå er det bare de med høy ansiennitet igjen.

NR: Ansiennitetsreglene gjør at dette blir slik. Dette er en vanskelig sak.

Proaktiv styring av psykososialt arbeidsmiljø v/Eirik Bjerkebæk, Statoil, Norsk olje og gass, PP-presentasjon.

- Store endringer siden 2012. Stabene redusert med 25% ved nedbemanning, tjenestetutsetting, virksomhetsoverdragelse og redusert antall konsulenter.
- Totalt 4500 årsverk redusert i Statoil.
- Økte krav til konkurransekraft og robusthet.
- Kontinuerlig endring blir en arbeidsmiljøfaktor. Sunne endringer forutsetter helhetlig arbeidsmiljøfokus. Godt psykososialt arbeidsmiljø er viktig.
- Verdibasert prestasjonskultur.
- Verktøy for endringsledelse:
 - ARS rapportering og oppfølging (arbeidsrelatert sykdom)
 - Proaktiv kartlegging
 - Risikostyring
 - Styring av psykososialt arbeidsmiljø
- Tilsyn – en katalysator for forbedring
 - Atil med pålegg til Statoil ASA vedrørende kontorarbeidsplasser på land.
- Konsern AMU forankring. E-læringskurs for alle ledere.
- Styring og organisering av endringsporteføljen.
- Effektive samhandlingsarenaer med god kommunikasjon mellom ledere, ansatte og verneombud.

Diskusjon:

Sikkerhetsforums leder: Vi har vært gjennom teori, metoder og verktøy, tall og fakta, samt tiltak. Hvordan skal vi sikre arbeidsmiljø i tider som disse?

NR: Statoil har redusert bemanningen med 20%, det er lite. Rederiselskap går ned med 100% over natta. Det går fort og brutalt. Vi deler arbeidstakernes beskrivelser. Men det finnes ikke alternativ.

Norsk Industri, ISO-bedriftene: De beste prosessene har vært de vi identifiserte tidlig og planla godt. Vi må oppleve forståelse for det som skjer. Å stå i usikkerhet i mange år gir sykdom. Vi må styre og planlegge endringene bedre, med arbeidstakerne involvert. Dårlige endringsprosesser er skadelige.

IndustriEnergi: Vi snakker om mange forskjellige typer prosesser av ulikt omfang. Psykososialt arbeidsmiljø skal være fullt forsvarlig. Vi må gjøre noe proaktivt. Gi folk følelsen av sikkerhet og verdighet. Vi vet mye om tapt produktivitet og sykefravær, men det snakkes lite om de menneskelige sidene. Det sies at 30% av sykemeldingene er knyttet til psykososialt arbeidsmiljø. Det snakkes også om selvmord. Menneskelige kostnader ved endringer. Dybdestudier hadde vært nyttig. Vi har fremdeles mangler ved kunnskap om konsekvenser av endringsprosesser.

STAMI: Vi vet mye om produktivitet og sykefravær. Selvmord er vanskelig å studere, samt vanskelig å predikere, så det vet vi lite om. Det er nødvendig å rette oppmerksomheten mot kostnadssiden ved dårlig arbeidsmiljø. Det viser seg at tiltak lønner seg på bunnlinjen. Det er viktig å få fram denne kunnskapen.

SAFE: Vi har kunnskap om konsekvenser av endringer for operatøransatte, men de som virkelig rammes av nedbemanning og forsvinner ut av arbeidslivet, vet vi lite om. De operatøransatte som sliter, tar pakker og går. De entreprenøransatte får oppsigelser.

Norsk Industri: I leverandørindustrien er det ingen praksis med å gi pakker til de som mister jobben.

Sikkerhetsforums leder: Hva gjør operatørene for å følge opp leverandører? Hvordan jobber entreprenørene med psykososialt arbeidsmiljø?

LO: Et tiltak som ble nevnt av Statoil er opplæring av ledere innen arbeidsmiljø.

Norsk olje og gass/Statoil: Vår skadestatistikk innen vedlikehold viser like mange tilfeller fra Statoil som fra entreprenørene. Vi har også folk i den spisse enden. Derfor har vi felles AMU med representanter fra leverandørene. Vernetjenesten blir også med fra leverandører. Det som nytter er å bruke de arenaene hvor vi jobber sammen.

NI. Vi har flere roller og arenaer for læring, bl. a HMS utvalg for alle våre bransjer. Operatørselskap og leverandørindustrien møtes i L8 overordnet forum for landanlegg og leverandørindustrien. Beste praksis fra gode næringer, som f.eks. petroleumsvirksomheten, viderefremmes til andre bransjer.

NR: Vi ser en klar sammenheng mellom sykefravær og kontrakter/oppdrag. Når kontraktssituasjonen er utrygg går sykefraværet ned. Når nedbemanningene kommer eksploderer sykefraværet.

El & IT Forbundet: Nå er vi i en bølgedal. Vi bør ha et langsiktig perspektiv fremover. De som jobber for det grønne skiftet, snakker vår næring ned. Vi må være troverdige, jobbe seriøst og langsiktig og da kan vi også snakke opp bransjen.

NI: Vi vet hva som virker. Det er topplederinvolvering, kommunikasjon og oppmerksomhet fra styrende hold. Det er et enormt behov for informasjon. Ærlighet, åpenhet, kommunikasjon kan dekke det enorme behovet for informasjon i usikre tider. Det er givende å gjennomføre disse møtene. Sykefraværet slår ut alt etter måten du gjennomfører endringene på. Forskjeller i sykefraværstall henger sammen med måten endringsprosessene er blitt kjørt på.

Ptil: Er opplæringen som gis til ledere god nok? Tar opplæringen med konkrete råd om hvordan prosesser skal gjennomføres? Er det noen som evaluerer innholdet i opplæringen?

SAFE: Stadig færre tar opplæring innen regelverk i regi av RVK. Opplæring er under stort press.

NR: Odfjell har vært gjennom en betydelig nedbemanning på land. Samtidig som vi har beholdt riggene i drift offshore. Vi måtte lage en systematikk som alle kunne stå for. Ukentlig oppdatering på e-nett. Vi gjennomførte bl. a samtaler med hver enkelt ansatt. Fortalte om prosessen og hvilken kompetanse vi hadde behov for. Ansiennitet var også et tema. Vi fikk en bratt læringskurve. Vi iverksatte endringene. Deretter gjennomførte vi konsernrevisjon for å se om organisasjonen var robust. Basert på revisjonen måtte noen endringer reverseres. Noen nye stillinger måtte opprettes. Vi posisjonerer oss for ny oppgang.

Sikkerhetsforums leder takket for gode innlegg og god diskusjon. Kontinuerlig oppmerksomhet om arbeidsmiljøutfordringer, ledelse og samarbeid er det som skal til.

3. **Arbeidsmiljø - risikotema 2017** v/Jorunn Tharaldsen og Vivian Sagvaag, Ptil, PP-presentasjon

Hovedtema innen «Trenden skal snus»:

- Partssamarbeid og reell arbeidstakermedvirkning. Varsling. Intern og ekstern kompetanseheving. Tilsyn. FoU
- Robusthet: Planlegging og gjennomføring av bore- og brønnoperasjoner: Konsekvenser av endring. Kapasitet og kompetanse. Barrierestyling.
- Robusthet: Arbeidsmiljøfaktorer med potensielt stort omfang på helseutfall: Sammenhenger mellom mekaniske og psykososiale faktorer.
- Større utredningsarbeid og regelverksprosjekter
- Rapportering og overvåking: RNNP prosjekter. Digitaliseringsprosjekter

Møte om benzen og eksponering. Vi mangler kunnskap om eksponering, risiko og vern. Har selskapene tilstrekkelig oversikt over benzenutslipp, eksponering, etc.?
Expo online: STAMI, lansert 30. mars. Se STAMIs hjemmeside.

H2S: Hvor god kontroll har selskapene med H2S? Følges opp i tilsyn.

Samarbeidsprosjekt mellom Miljødirektoratet og Petroleumstilsynet: Permanent plugging og forlating av brønner. Kjemikalie eksponering, herunder H2S.

4. **Benzen kartlegging og vurdering av eksponeringsrisiko**, v/Trond Schei, HSE Assurance & Industrial Hygiene, ConocoPhillips, PP-presentasjon.

Benzen er en toksisk, helsefarlig og flyktig kjemiske organiske forbindelsene i petroleumsvirksomheten. Har du kontroll på benzen så har du kontroll på mye. ConocoPhillips bruker ACGIH-standard grenseverdi.

- Det ble redegjort for ConocoPhillips tiltak ved arbeid på hydrokarbonførende system.
- Verneutstyr med heldekkende drakter og overtrykk.
- Yrkeshygienisk målestrategi ble presentert.
- Tiltak for å redusere eksponering for benzen ble gjennomgått.

SAFE: Takk for et veldig bra innlegg. Godt å se at dere har konkrete tiltak. Vi mangler kunnskap flere steder offshore om benzen eksponering, og det er mangler ved merking av venter, kildekontroll, fargekoding etc. Her behøves innsats.

ConocoPhillips: Lukt fra venter var et stort arbeidsmiljøproblem. Sur, brent oljelukt ga kvalme og ubehag. Vi har fått rensset mye av utslippene slik at dette ikke lenger er et problem.

5. **Arbeidsmiljøutfordringer på landanlegg** v/Thor Inge Throndsen, Statoil, PP-presentasjon

Verktøykasse og retningslinjer for forståelse av arbeidsmiljørisiko på landanlegg ble gjennomgått, samt aktiviteter for kartlegging og risikoreduksjon.

Matrise for oppfølging av risikoutsatte grupper i Statoil ble presentert.

Sture hendelsen oktober 2016 med H2S, viser at Statoil ikke var gode nok.

Hvorfor forsto vi ikke hvor farlig dette var? 5 mann var på toppen av en tank som var bygd for å fjerne H2S. En besvimt, to andre trengte hjelp. Vi har system som Working Environment Risk Overview. Men risikoen ble ikke kommunisert og forstått. Immediate måling av gass på topp av tank ble ikke gjennomført, dette er et krav. De hadde ikke gassmålere på seg. Det skulle de hatt. Vi har fått pålegg. Vi har gjennomført egen gransking. Våre styrende dokument må forbedres. Ledelse og styring av arbeidet likeså.

6. **Støy - grupper med særlig høy støyeksponering, $L_{EX12h} > 95\text{dBA}$** v/Roar Høydal, Petroleumstilsynet. PP-presentasjon.

- Støyskader er en utfordring – hørselstap og tinnitus.
- Forbundet med stress.
- Gir irritasjon og nedsatt funksjon
- Støy vanskeliggjør kommunikasjon, og kan gi økt risiko for arbeidsulykker
- Viktige eksponeringsbidrag er håndholdt verktøy og høy områdestøy
- Beskyttelsesregimer (hørselvern og kombinasjon av oppholdstid)
- Noen grupper er mer risikoutsatte enn andre.

- Det ble stilt spørsmål om selskapenes styring er tilstrekkelig og om en vil klare å ha et langsiktig fokus som støtter opp under utvikling av- eller implementere nye løsninger/tekniske tiltak, for å redusere støybelastningen.

LO: Ser dere på støy ved prosjektering av nye innretninger?

Ptil: Ja, ved planlegging av nye innretninger er vi tidlig inne for å se på løsninger.

Det er mye dyrere å gjøre tiltak på gamle innretninger.

Lederne: Du viste en oversikt over yrkesgrupper med stor støybelastning. Hva med maskinister? Hvor mange er det i hver kategori?

Ptil: Vi har oversikt over arbeidsbetinget sykdom. Men det er et komplekst bilde. Alder, kjønn, livsstil, etc. spiller også inn.

Trond Schei, ConocoPhillips: Oppholdstidsbegrensninger har hatt spesielt god effekt. Arbeidstakerne har mye større respekt for bruk av hørselvern nå enn før.

Diskusjon:

Sikkerhetsforums leder, Anne Myhrvold: Takk til foredragsholderne for gode innlegg. Langsiktig arbeid nytter, men vi har fremdeles utfordringer.

SAFE: Mye fra støyprosjektet er glemt nå. Kjemikalier kan også påvirke støy. Lavfrekvent støy, behandles ikke seriøst. Lavfrekvent støy er som hjertemassasje fra bassanlegg. Ny teknologi tas ikke i bruk ved overflatebehandling. Norsk olje og gass hadde et seminar om teknologiutvikling. Trenger vi et nytt seminar? Hva med merking av venter? Bør det bli et eget prosjekt?

El & IT-forbundet: Noen verktøy støyer i hele modulen. Andre grupper som jobber der, blir også omfattet av støy. Disse har ikke verneutstyr. Bedre verktøy og utstyr tas ikke i bruk.

LO: Tiltak er vanskeligere enn kartlegginger. Eksponeringsmålinger gjennomføres i varierende grad.

Norsk Industri: I Ptils oversikt over yrkesgrupper ble isolatør og overflatebehandler slått sammen til en kategori. Det blir feil. Disse har meget forskjellig eksponering.

Robotisering av overflatebehandling ble stoppet. Argumenter som viser besparing på mange måter kan vinne fram. Reduserer behovet for folk.

NR: HMS forum med Norsk olje og gass er viktig for oss. De gode historiene deles og vi kan ta dem med tilbake til egen organisasjon.

NR: Takk for gode presentasjoner. Det er mye å lære fra Statoils deling av H2S- info fra Sture. Vi har på denne bakgrunn fulgt opp H2S på flyttbare innretninger ute. Vi har måleutstyr om bord og vi har rettet oppmerksomheten mot H2S. Vi har også involvert Samarbeid for Sikkerhet (SfS) i denne problematikken nå.

DSO: Angående grenseverdier for benzen på fartøy, kan vi si at de fleste skip har ingen begrensninger. For et år siden snakket vi om benzen. Da lovet Ptil at grenseverdi for Benzen eksponering skulle bli senket. Skjer det noe vedrørende grenseverdier for benzen?

Ptil: Dette må gå via Arbeidstilsynet. Vi er i kontakt med dem om dette. Ny kunnskap tilsier at grenseverdien bør justeres i retning av der ConocoPhillips i dag opererer.

LO: EU kommisjonen jobber også med dette og det vil komme nye krav fra EU.

ConocoPhillips: Arbeidstilsynet og STAMI har etablert en ekspertgruppe. De skal se på benzen grenser.

SAFE: Det er viktig og vanskelig å holde arbeidsmiljørisiko på agendaen i dag. ConocoPhillips sitt innlegg var veldig bra, fordi oppmerksomheten ble rettet mot tiltak. Kjemikalier og støy er viktig. Ikke alle får dette til. Det er blitt gjennomført gode prosjekt på støy og kjemikalier. Det ligger mye god info ute på nettflatene til Norsk olje og gass, brukes denne informasjonen?

Anne Myhrvold: Gode poeng fra SAFE. Brukes de data og verktøy som finnes? Deler vi løsninger og iverksetter vi de nødvendige tiltak for å håndtere arbeidsmiljørisiko? Lavfrekvent støy kan være et fremtidig tema.

7. Hendelser og granskinger, v/ Bjarne Rødne, Petroleurstilsynet, PP-presentasjon

- Scarabeo 5: 22.11.16 – Brann i maskinrom. Snart ferdig gransking.
- Gullfaks B: 7.3.17 – Eagle kran falt ned grunnet vaierbrudd. Gransking pågår.
- Åsgard B Subsea, 10.3.17 – Gassutslipp til sjø. Gransking pågår.
- Deepsea Atlantic – personskaide 15.3.17. Ptil følger opp Odfjell/Statoil sin granskingsrapport.

NR/Odfjell: Boredekkarbeider ble funnet på dekk bevisstløs. Det går bra med den unge mannen, men det var et stort potensiale, da han ble truffet av en trykksatt sementslange. Vi hadde et sterkt møte med mannskapet, og vi skal ut neste tur også.

8. Årskonferansen v/Gudmund Rydning, Petroleurstilsynet

Programmet ble gjennomgått. Med unntak av sluttforedraget synes nå alt å være i rute. Konferansen skal balansere økonomisk. Deltakeravgiften må muligens heves noe.

9. Runden rundt bordet: v/alle

- Det var mange positive ytringer om dagens møte:
 - Kjekk dag, med gode innlegg. Arbeidsmiljø er viktig. Inspirerende. Nyttig. God tone rundt bordet. Vi bygger på hverandre. Gode tema. Mye spennende rundt arbeidsmiljørisiko. Fornøyd. Interessant. Lærerik dag. Veldig bra dag.
- Vi har kunnskap, metoder og system, men implementering og tiltak er viktigst.
- Kjemikalie- og støyprosjektet har vært gode prosjekt som har ført til konkrete tiltak.
- Ofte Statoil som kjører presentasjoner. Kunne vært interessant å høre litt fra andre operatører også.
- Det har blitt stort fokus på H2S etter Sture hendelsen.

- Flyttbare konferansen blir 19.04 i Stavanger. Godt program om bl. a læring underveis ved bygging av innretninger, Statoil drift av Songa riggene, etc.
- Vi er fortsatt preget av lave oljepriser. Det skal bli spennende å se hva som skjer når det løsner. Mye negativitet knyttet til utdanning innen sektoren.
- Chemical Safety Board, USA, har opp gjennom tidene produsert mye god kunnskap. Nå er budsjettene kuttet.
- Høring i Stortinget om flerbruksfartøy etter påske.
- Partssammensatt arbeidsgruppe Stortingsmelding hadde et godt møte i går.
- Korrosjon under isolasjon (KUI). Ptil arrangerer møte om utfordringer og forbedringstiltak i mai.
- Det pågår et EU-prosjekt som ledes av Ptil og Health and Safety Executive UK for å klargjøre krav til offshore vindkraft.

Sikkerhetsforums leder takket for møtet. Det har vært gode presentasjoner, gode diskusjoner og godt engasjement. Psykososialt arbeidsmiljø er viktig.

Neste møte i Sikkerhetsforum blir om RNNP-data den 27 april. Data presenteres først i Sikkerhetsforum, deretter blir det åpent for alle interesserte i Valhall.

Til stede:

Petroleumstilsynet (Ptil): Anne Myhrvold, Finn Carlsen, Gudmund Rydning

Norsk olje og gass: Knut Thorvaldsen, Øystein Arvid Håland, Janne Lea,

Norsk Industri (NI): Berit Sørset, Thorbjørn Jensen,

Norges Rederiforbund (NR): Øyvind Jonassen, Janike Amundsen Myre

Landsorganisasjonen i Norge (LO): Cecilie Sjøland,

SAFE: Halvor Erikstein, Roy Erling Furre

Lederne: Terje Herland,

De Samarbeidende Organisasjoner (DSO): Morten Kveim

IndustriEnergi (IE): Henrik Solvorn Fjeldsbø,

Fellesforbundet: Mohammad Afzal

El & IT Forbundet: Terje Hansen

Arbeids- og sosialdepartementet (ASD): Tone Kjeldsberg;

Til stede på enkeltsaker:

Petroleumstilsynet: Jorunn E Taraldsen, Bjarte Rødne, Roar Høydal, Vivian Sagvaag,

STAMI: Tom Sterud

Norsk olje og gass, Statoil: Eirik Bjerkebæk, Thor Inge Throndsen,

ConocoPhillips: Trond Schei

Avbud:

5.4.2017
GR

9

Kristine Hjelmeland, NI
Frode Alfheim, LO